

A FRANKLIN-EXPEDÍCIÓ

1845. május 19-én indult útjára John Franklin kapitány vezetésével az északnyugati átjáró felkutatására indított, tragikusan végződött Franklin-expedíció.

John Franklin 1786. április 16-án Angliában született. Ifjú korában már a haditengerészethez szegődött és részt vett a Napóleon elleni tengeri csatákban. A háború befejezése után unokatestvérével, Matthew Flinders angol utazóval és térképésszel dolgozott együtt, ő vezette be a navigáció tudományába.

Franklin 1818-ban vett részt első expedícióján David Buchanan másodtisztjeként. Céljuk az Északi-sark megközelítése volt, de ez sikertelen vállalkozásnak bizonyult.

Egy évvel később ismét lendületet vett Franklin: sir George Back és J. Richardson partnereként újabb expedíciókra indult szárazföldön és vízen egyaránt. 1829-ben kutatásaiért és felfedezéseiért Angliában lovaggá ütötték és a párizsi földrajzi társaság aranyérmét is megkapta.

1834 és 1845 között a Van Diemen-föld (Tasmánia) kormányzója volt, amíg fel nem kérték, hogy vezessen expedíciót az Északnyugati átjáró felkutatására. Ez az átjáró északon köti össze az Atlanti és a Csendes óceánt. A területet jégpáncél borítja, a merész vállalkozás célja éppen az volt, hogy találjanak a jégpáncélon keresztül egy utat, ahol át lehet haladni az óceánok között.

Az Északnyugati átjárót már akkor is a Föld egyik legveszélyesebb vízi útjának tartották. Felkutatására számos expedíció indult korábban is, az első 1497-ben John Cabot vezetésével, de útja kudarcba fulladt, ugyanúgy mint később Henry Hudson vagy William Baffin felfedezőútjai is.

Mind közül a legnagyobb kutatócsapat a Frankliné volt. 1845-ben indult útnak a 129 tagú expedíció két hajóval, az Erebus-szal és a Terrorral. A vaslemezekkel megerősített, masszív óceánjárókat gőzgépekkel szerelték fel. Ez azonban nem volt elegendő a kemény hidegben, egy év múlva, 1846 szeptemberében a hajók a jég csapdájába kerültek és befagytak a Viktória-szorosban, a Vilmos király-sziget közelében.

A hideg, az éhség, a betegségek vagy balesetek miatt megfogyatkozott legénység a Viktória-szorosban töltött két telet, aztán a túlélők végső elkeseredésükben nekivágtak, hogy a jég hátán gyalog ériék el az 1600 kilométerre fekvő, Hudson-öbölbeli kereskedelmi állomást. Máig nem tudni pontosan, miért is hagyták el az akkor még feltételezhetően gazdag élelmiszerraktárral rendelkező hajót, de annyi bizonyos, hogy a legénység közül senki sem élte túl az expedíciót.

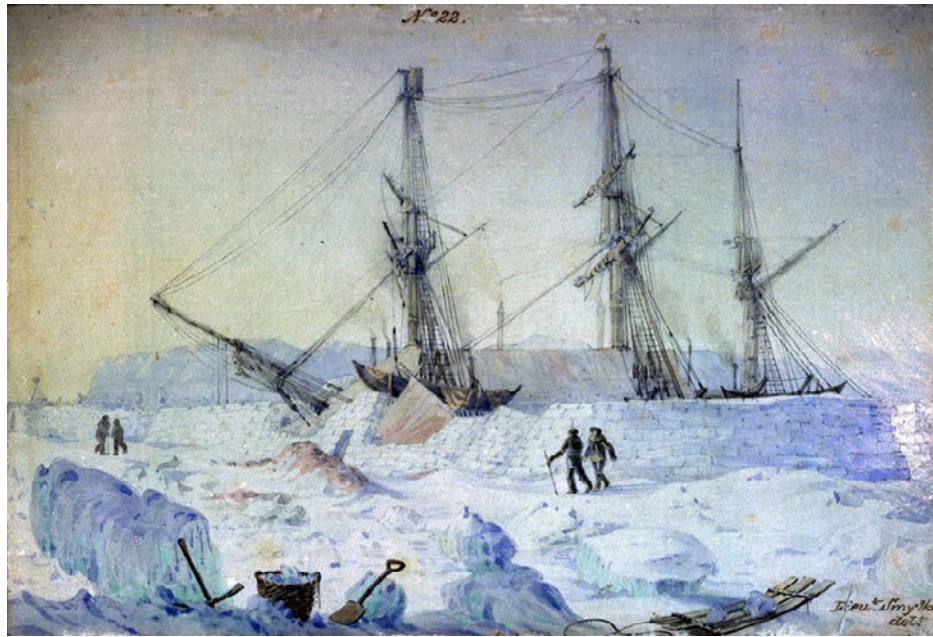

1848-tól számos tengeri és szárazföldi mentőcsapat indult a Franklin-expedíció tagjainak felkutatására. Megtalálták többek között első telelésük helyét a Beechey-szigeten és az expedíció három tagjának sírját, egy kőbe vésett feliratot: „Mindannyian jól vagyunk!”, előkerült néhány csont, valamint a jég fogságába zárt emberi maradvány is – ezek alapján körvonalazódott a szerencsétlenül járt expedíció valószínűsíthető története, ám azóta is sok a nyitott kérdés.

A kutatásokban nagy áttörést jelentett, amikor 2014 szeptemberében rábukkantak a rendkívül jó állapotban megmaradt Erebus-ra 11 méterrel a tengerszint alatt, a Viktória-tengerszorosban, a Vilmos király-sziget közelében, Torontótól kétezer kilométerre északra. Rá két évre, 2016-ban 46 méterre ettől a helyszíntől felfedezték a Terror nevű hajó ugyancsak remek állapotban lévő roncsait is. A hajó maradványait a Terror-öbölben, mintegy 25 méter mélyen egy robot-tengeralattjáró segítségével

találták meg. A legfrissebb vizsgálatok az mutatják, hogy a legénység legtöbb tagjának halálát a cinkhiány okozta, amely az immunrendszer legyengüléséhez és tuberkolózishoz vezetett.

Az Északnyugati átjárón egyébként végül Roald Amundsen kapitánynak sikerült elsőként hajóval átkelnie 1906-ban.

Források:

<http://mult-kor.hu/nem-betegsegek-hanem-balesetek-vegezhetek-a-franklin-expedicio-tagjaival-20160928>

http://mult-kor.hu/20110919_orok_rejtely_maradhat_a_franklinexpedicio_

<https://sg.hu/cikkek/122681/cinkhiany-vegzett-a-franklin-expedicio-tagjaival>

<http://www.origo.hu/tudomany/tortenelem/20150707-sir-john-franklin-expedicio-arktisz-eszaknyugati-atjaro-kannibalizmus.html>

http://mult-kor.hu/20141002_azonositottak_john_franklin_1846ban_eltunt_hajajat

<http://mult-kor.hu/csaknem-eredeti-allapotaban-talaltak-meg-john-franklin-sarkkutato-170-eve-eltunt-hajajat-20160914>

http://index.hu/tudomany/2016/09/14/legendas_brit_felfedezohajot_talaltak_meg/